

Stikka

HAMAR Y'S MEN'S CLUB Red.: Layout: John Nils Kristian Nr. 1 2024 Årg. 53

NOBELPRISVINNAREN JON FOSSE

Det er lenge mellom kvar gong vi opplever å få ein nobelprisvinnar i litteratur, men i fjor haust skjedde det. Då var det 95 år sidan Sigrid Undset fekk prisen i 1928. Svenska Akademien i Stockholm gav ei god grunngeving for at Jon Fosse var ein verdig vinnar.

Han har ein nyskapande dramatikkk og prosa som gjev ei stemme til det som ikkje kan seiast «Å tre inn i Jon Fosse si verd, er som å koma inn i eit lende prega av største uro. Hans rike forfatterskap kretsar rundt menneske sine vanskar med å finna ein veg i livet.» Slik opna professor Anders Olsson sin presentasjon av forfattaren. Jon Fosse har nok vore med i vurderingane tidlegare år også, men denne gongen var det ingen tvil.

Jon Fosse opna Nobelforedraget sitt med å fortelja kva han opplevde på ungdomsskulen då læraren bad han lesa høgt i klassa.

«Læraren bad meg om å lesa høgt. Og som frå ingenstad kom brått ei redsle over meg som heilt overvelda meg. Eg liksom forsvann inn i redsla og var berre den.» «Det var på ein måte som om redsla tok språket frå meg, og at eg så å seia måtte ta det tilbake. Og skulle eg klara det kunne eg ikkje gjera det på andres vilkår, men på mine egne. Eg byrja skriva egne tekstar, små dikt, små forteljingar. Og eg opplevde at å gjera det gav meg tryggleik, gav meg det motsette av redsle. Eg fann ein stad der inne i meg som var berre min, og frå den

staden kunne eg skriva det som var berre mitt.» Han kallar denne staden «ein hemmeleg stad.»

Denne hendinga i unge år kan vi gjerne kalla ei formativ erfaring. For han har halde fast på den hemmelege staden. Her lyttar han fram tekstane som ligg der og ventar på å bli skrivne. I den grad det finst nokon andre å takka for litte-

raturen han har skrive, finst dei ikkje på denne jorda. Jon Fosse takka Gud!

Sidan advent har Ragnhild og eg lese høgt for kvarandre i *Septologien*, ei bok på nesten 900 sider. Å

lesa høgt for kvarandre er ein god ting. Ikkje minst i møte med dette diktverket av Jon Fosse, gjev det ein ekstra dimensjon til å koma inn i teksten. Han brukar enkle ord og der er ein eigen monotoni i teksten. Men teksten fangar deg når du opnar deg for den.

Eg tek med litt meir frå Nobelforedraget hans:

«Under skrivninga av Septologien opplevde eg nokre av mine lykkelegaste stunder som forfattar, som til dømes då den eine Asle finn den andre Asle liggjande i snøen og slik reddar livet hans. Eller slutten, då den første Asle, hovudpersonen, legg ut på si siste reise, i ein båt, ein

(Fortsetter på side 2)

sjark, saman med Åsleik, den beste og einaste vennen sin, for å feira jul saman med syster til Åsleik.

Eg hadde ingen tanke om å skriva ein lang roman, men romanen skreiv seg så å seia sjølv, og det vart ein lang roman, og mange strekk skreiv eg i så fin flyt at alt vart rett med det same. Og det er vel då eg er nærast det ein kan kalla lykke.

Heile Septologien har i seg minningar om mykje av det andre eg har skrivne, men sett i eit anna lys. At det ikkje er med eitt einaste punktum i heile den lange romanen, er ikkje noko påfunn. Romanen skreiv seg berre slik, i ein flyt, ei rørsle, som ikkje kravde punktum.

I eit intervju ein gong i tida sa eg at det å dikta er ei slags bøn. Og eg skjemdest godt då eg såg det på trykk. Men noko seinare las eg, til stor trøyst, at Franz Kafka hadde sagt det same. Så kanskje – likevel?»

□ Han talar også om kor viktig pausane er i det han skriv:

«I desse pausane kan det vera så mykje, eller så lite. At noko ikkje kan seiast, at noko ikkje vil seiast, eller at det best blir sagt med ikkje å seia noko som helst. Likevel er eg rimeleg sikker på at det som mest talar gjennom pausane er stilla. I prosaen min har kanskje alle repitisjonane ein liknande funksjon som pausane i dramatikken. Eller eg tenkjer det vel kanskje slik at medan det i stykka er ein taus tale, så er det i romanane eit taust språk bak det skrivne språket, og skal eg skriva godt så må også dette tause språket skrivast fram, til dømes er det i Septologien dette tause språket, for no å ta eit par enkle døme, som seier at den første Asle og den andre Asle godt kan vera den same personen, og at heile den lange romanen, på rundt tolv hundre sider, eigentleg kanskje berre er ei framskriving av eit utdrege no.

Men mest talar ein taus tiltale, eller eit taust språk, frå heilskapen i eit verk. Anten det er ein roman eller eit stykke, eller ein teaterproduksjon, så er det ikkje delane i seg sjølv som som er viktige, det er heilskapen, som også må vera i kvar minste detalj – eller kanskje kan eg våga meg til å snakka om heilskapens ånd, ei ånd som talar lik-som både nært og fjernt. Og kva høyrer ein då,

om ein lyttar godt nok etter? Ein høyrer stilla. Og slik det har blitt sagt, så er det berre i stilla ein kan høyra Guds røyst.»

□ Eg tek med eit avsnitt frå *Septologien*, der Jon Fosse skriv om den frie viljen, Guds kjærleik og trua:

JON FOSSE **SEPTOLOGIE**

«Sidan Gud har gjeve menneske fri vilje har han gjeve opp si allmakt, slik må det vera, for utan fri vilje kan ikkje kjærleik finnast, og Gud er kjærleik, det er det einaste som vert sagt om Gud i Det nye testamentet, og dimed er han ikkje allmakts Gud, men avmakts Gud, ja veikskaps Gud, men det er mykje makt i veikskapen, ja kanskje er det veikskapen som er sjølv styrken? Og det er mogeleg at Gud er allmechtig i sin veikskap og at viljen er fri, jamvel om det ikkje let seg tenkja, for det er så mykje ein ikkje kan tenkja, til dømes at rømda er uendeleg, og det forunderlege er at det likevel går an å tru på den kristne bodskapen, på den glade bodskapen, på evangeliet, merkeleg nok, det går an, for det er berre å byrja å tru og så trur ein, då kjem trua av seg sjølv, ja som Guds ordlause nærvær, ja kanskje som engelen din, tenkjer eg og eg er av dei som trur, eller heller av dei som veit, utan at eg kan gjera greie for kvifor, nei eg kan ikkje seia kvifor, ikkje anten heilt eller dels, for tru, eller innsikt, kunnskap, ja vitende vil no heller eg seia, er noko ein brått og uskjonleg skjønner er sanning, og den sanninga har aldri vorte sagt slik ho er, og ho kjem aldri til å kunna seiast fordi ho ikkje er ord, men Ordet, ho er det som er attom alle ord, gjer språk, gjer meining, mogeleg, og dette kan kanskje synast, men det kan ikkje seiast, ja slik er det, og ei slik tru, ei slik innsikt, eit slikt vitende, er ein nåde berre somme får, men den nåden, den kunna, som vert desse til del kan femna om andre, ja også om dei som som ikkje sjølv har fått ein slik nåde, eller ikkje eingong veit at han finst, nåden femner om alle menneske, tenkjer eg.»

□ Det er mykje å henta i forfatterskapen til Jon Fosse, men ein må ha tolmod når ein les. Kanskje det er klokt å starta med boka *Trilogien*.

Nils Kristian

Presidenten har ordet.

Jeg gleder meg til møtene våre. Fellesskapet er basisen, og foredragene gir interessante og meningsfulle perspektiver på troen og kulturen vi omgis av. Det er fint å ha besøk av gode formidlere. På møtene med Ragnar Enger og Jan-Olav Henriksen hadde vi det, og vi har flere i vente. Det var en ny erfaring for meg å delta i markeringen av Samenes dag. Det ble en fin opplevelse.

❖ Vi gir foredragsholderne en liten gave som takk for innsatsen. Dette er normalen, for tiden lokalt produsert honning. De får også dekket reiseutgifter etter K/Ms satser. Ikke alle bryr seg om det og svarer at reisen dekkes over egen gavekonto.

❖ Av og til har vi foredragsholdere som er vant til å få honorar. Dette skal avklares på forhånd, og noen ganger blir det for dyrt. Andre ganger greier vi å forhandle fram en akseptabel pris.

❖ Vi ønsker å ha et driftsgrunnlag som en sjelden gang gir rom for å kunne utbetale et beskjedent honorar. 50-lappen, som vi gjennom tiår er blitt vant til å betale, går til driften av møtene, ikke bare kaffen. Dugnadsinntektene er ikke hva de var, og styrets vurdering er at vi nå øker møtebetalingen til 75kr. Vi går også inn for å øke semesteravgiften med 100kr. Det betyr 300kr til klubben og 300kr til regionen pr. semester.

❖ Håper dette ikke skremmer noen. Vi liker jo å følge med i tiden, selv om prisutviklingen kanskje ikke har høyeste prioritet.

Lars Viggo

Gratulerer!

Januar

Terje Vestby	15.
Kjell Berg	18.
Bjørn Fjeldstad	18.
Arnhold Kausland	30.

Februar

Gerd Olsen Tomter	1.
Eldbjørg Markussen	2.
Ingejerd Svae	2.
Bodil Johnson	12.
Reidunn Dalby	18.
Kari Ellen Berg	20.
Ivar Refsdal	28.

Mars

Jan Kåre Hummelvoll	1.
Marit Svahn	3.
Roar Paulsrud	5.
Astrid Stana	8.
Ole Jacob Tomter	10.
Carl W. Krohn-Hansen	16.
Karen Sigrid Slagsvold Vedum	19.
Sidsel Lied	22.
Alf Jordheim	22.
Helene Landheim	29.
Helene Kjeka Broen	31.

April

Åse Gaarden	4.
Hilda Mangrud	6.
Bjørg Gloppen	9.
Morten Erik Stensberg	11.
Arne Amlien	14.
Kristin Mosvold	22.
Thorvald Sæhlie	27.

TRADISJONSRIK FEIRING AV YMCs ÅRVISSE ADVENTSFEST i 2024

12. desember var tiden kommet for YMCs faste adventsfest denne kalde desemberdagen. Storsalen var pyntet med 4 langbord til deltagerne – 32 i alt som var påmeldt denne gangen. Programmet var todelt, med innslag og bespisning på Ynglingen, hvorefter forsamlingen trakk opp til Hamar domkirke for å få avslutningen hvor domorganist Trond Våge fortalte om kirkens nye orgel, og viste hvilke klanglige muligheter det hadde ved å spille forskjellige stykker for oss.

Da de påmeldte etter hvert begynte å fylle opp salen, fikk de også utdelt årets siste nummer av Stikka sammen med programmet for våren 2024. Her var det mye å lese, og det blir mange interessante møter i 2024. Et tydelig bevis på at klubben ikke har mistet gnisten.

Åpningen var ved Lars Viggo, klubbens leder, og han tok utgangspunkt i en lederartikkel i lokalavisen om glede – et viktig tema. Ole Jacob ved festkomiteen ønsket velkommen med dikt, og to lys ble tent til akkompagnement av Skeies vakre adventssalme 'Tenn lys'. Denne salmen var med i sangheftet som Torbjørn Hummelvoll i sin tid fikk laget, og som hvert år brukes på adventsfesten. Ved pianoet satt Peder Hodøl

Så var det duket for servering, og denne gang av det mer proffe slaget enn klubben opplevde i

fjor. Et cateringfirma stod for alt det praktiske og sørget for at alt av mat var satt fram på en ordentlig måte. Her var det bare å forsyne seg av både det ene og det andre etter at bordverset var sunget. Ved bordene gikk praten livlig, og mange tanker ble nok utvekslet.

Ole Jacob takket for maten, før det ble en allsang. Bjørg Gloppen leste flotte tekster av Kjell Aukrust og Alf Prøysen, til stor begeistring fra forsamlingen. Lokale humorister slår aldri feil.

Til kirken kunne vi ikke gå før vi hadde fått med oss dessert, og det var kaffe med kake. Her var det bare å ta seg kakestykke, stort eller lite, og la kaffen sette en ekstra spiss på hele.

Så var det å begi seg ut i kulden for den korte turen til domkirken. Der ble det en fin høytidsstund med mye fin orgelmusikk fra ulike tider.

Stunden i domkirken ble avsluttet med at Kjell Berg lyste velsignelsen, og vi sammen sang

‘Deilig er jorden’. Så bar det ut i vinterkvelden med fornemmelsen av å ha hatt det hyggelig sammen, med god mat og noe for tankene.

Simomwb

MISJONÆRBARN – INTERNAT.

Avisen «Vårt Land» har på ny tatt opp dette tema. De gjør det med en kritisk vinkling. Foreldre setter jobben foran barna. Kallet foran barna, skriver VL. Det er vel en kritikk både av misjonsorganisasjonene og av foreldre som har gått med på disse betingelsene. VL har fortalt om episoder som ikke skulle ha skjedd. Det gjør vondt å lese.

❖ En gang for lenge siden var jeg på en medarbeidersamling i Ungdomsforbundet, nå KFUK/KFUM, som sammen med Misjonsselskapet sendte oss ut i misjonærtjeneste. Det var kort tid før vi skulle reise til Kamerun med en sønn på 6 år – klar til å begynne på skole og bo på internat. Jeg nevnte det på medarbeidersamlingen og sa da noe slikt som at jeg syntes det var veldig vanskelig å skulle reise fra gutten vår. Jeg gruete meg og spørsmålet om det var riktig var ikke langt unna. Samtidig visste jeg at han ville bli tatt godt hånd om av misjonærene som hadde denne oppgaven, og at der var omsorgsfulle lærere. Jeg visste at han ville være trygg. Men lett var det ikke. Vi tenkte vel omtrent på denne måten: Slik har det vært i «alle» år. Det var vårt «offer» for å være i jobb som misjonærer. Men med det ble det også et «offer» for barna som var foreldrenes og organisasjonens ansvar. Vår eldste sønn ble på internatet i 5 år. Vår yngste fikk et år på internatet. Å reise fra dem - særlig første gangen - var ekstra tungt og vanskelig. Likevel, vårt inntrykk var at de hadde det godt både på skolen og på internatet. De fikk venner og opplevelser som de har hatt med seg videre i livet.

❖ Var det rett å gjøre dette? Ifølge Vårt Land var det ikke det. Det er vanskelig for meg å vurdere om det var riktig eller galt. Men, ja, det var et dilemma og det var ikke lett.

❖ Det ble færre og færre familier med skolebarn som reiste til områder som ikke hadde skole for norske barn. I Kamerun ble det ikke så lenge etter av vi slo oss ned i Norge, slutt både på internat og norsk skole. Dermed ble også misjonærflommen redusert, og nå er der ikke fast stasjo-

nerte norske misjonærer i Kamerun. Det kan det være flere grunner til, men at debatten med internat for barna var en årsak, er sannsynlig. Men samtidig kan vi glede oss over at kirken har vokst veldig etter at antall misjonærer ble redusert. De lokale lederne i kirken fikk mer ansvar og tok det.

❖ Vår eldste sønn, John Kristian, har vært tilbake i Kamerun 3 ganger etter at vi bosatte oss i Hamar. Vår yngste, Øystein, har vært der en gang. Nå sist var John Kristian der sammen med familien og feiret jul. Da var vår John Kristian fadder for et barnebarn til en som var vår kokk / hushjelp gjennom 5 år. Den lille gutten hadde også fått navnet John Kristian.

❖ Jeg tenker noe i retning av at guttene våre har gode minner fra tiden i Kamerun etter som de ønsket å komme tilbake, og at eldstemann også ønsket å vise både kone og barn stedene der han hadde deler av sin barndom, til og med vise dem både skolen og internatet der han bodde i sine 5 første skoleår. Jeg tror og håper at det også var fordi han hadde gode minner.

❖ Jeg tror det er fordi begge guttene våre til tross for situasjonen, opplevde også tiden på internatet positivt. De fikk venner og der var voksne som gjorde sitt beste for at barna skulle ha det fint og trives både på skolen, på internatet og i fritiden. Samtidig er det ikke til å legge skjul på at det var vanskelig å sende barna på internatskole - både for barn og for foreldre. Vi kan sikkert stille spørsmål ved denne ordningen. Var det riktig? Kunne organisasjonene ha funnet andre løsninger? Jeg vet ikke. Denne ordningen finnes vel knapt lenger noe sted der norske misjonærer arbeider.

❖ At barn på internat i barneskolealder kan oppleve dette vanskelig har jeg forståelse for. Det er naturlig. Foreldre opplevde det også vanskelig. At det noen steder har skjedd overgrep, kan ikke forsvares og det er naturlig at VL tar dette opp nå som de også gjorde det på slutten av

Fortsatt travelt

På oppfordring fra Stikkas redaktør kommer nok et reisebrev fra meg.

i har lagt bak oss en meget aktiv advents- og juletid her i Arguineguin. Det toppet seg på julaften med to stappfulle gudstjenester i den katolske kirken, 3-400 på hver, og to bordsettinger i vår kirke med 200 på hver. Her ble det servert juleallerken, kaffe og kaker og selv-sagt allsang, underholdning og gang rundt jule-treet. Det var godt for nordmenn her å oppleve litt norsk jul.

□ Nå etter jul er det topp på høysesongen og hundrevis innom de fleste dagene og mange på hver gudstjeneste. Torsdagene har vi variert program. En torsdag hadde Eyvind Skeie, Eli og jeg en salmekveld. På siste Fest på kjerka var

Haldis Reigstad gjest og bidro med egne dikt i tillegg til at vi sang to av hennes salmer i salme-boken.

□ Ellers prøver vi å holde kontakten med dere hjemme. Eli følger med på aktiviteten i

K-forum. Astrid Stana og jeg har byttet plass i Ynglingen-styret, men jeg prøver som nestleder å følge med på det som skjer. Det var også fint å treffe noen av dere da vi var hjemme noen dager rundt nyttår.

□ I skrivende stund er det 1 ½ måned igjen. Blir spennende å se om vi må måke oss inn hjemme etter påske. Følger med på nyheter og ser at dere har mye vær for tiden hjemme.

□ Vi har det veldig bra her, men det skal også bli godt å komme hjem til det mer vanlige livet for oss.

gbs

Nattsalme

*Det finst ei jord som opnar opp
sitt djup av svarte natt
og løyner både sjel og kropp
til ingenting er att*

*Det finst ei natt som møter deg
og tek deg mjukt imot
og let deg kvile æveleg
di hand, di sjel, din fot*

*Det finst frå Gud i alt som er
i jord og nattevrimmel
di sjel er hans, du er hans verd
du lyser fram hans himmel*

Salme 834 i Norsk Salmebok er skriven av Jon Fosse. Den skreiv han i 2008 då tidsskriftet "Kirke og Kultur" bad nokre forfattarar om å koma med salmer som kunne fornya salmesjangeren.

Han har ein stor produksjon også på lyrikk feltet

Snøsong

*Det å sitja og sjå på eit fjell
gjer meg godt
hjartet blir rolig
og snøen på eit fjell
lyfter andletet mitt mot ein stad
inne i den skimrande snøen
og snøen
i lyset
seier meg
det er deg det gjeld
og då trur eg
at det finst ein stad
som også eg skal finna
der vinden snakkar lågt
og der kjærleik andar
i si lyse stille
av himmel og av jord
og er ein stad for kvile
i ei sky som driv forbi*